

NOTARSKA KOMORA
CRNE GORE

Vlada Crne Gore

Predsjedniku, gospodinu Zdravku Krivokapiću

Potpredsjedniku, gospodinu Dritanu Abazoviću

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Ministru, gospodinu Milojku Spajiću

Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava

Rukovodicu, gospodinu Sergeju Sekuloviću

Skupština Crne Gore

svim poslanicima

HITNO!

Predmet: Inicijativa pravosudnih profesija u vezi sa izmjenama i dopunama zakona u okviru programa "Evropa sad"

Poštovani,

Povodom predloga izmjena i dopuna više zakonskih tekstova koje je uputila Vlada Crne Gore Skupštini Crne Gore, kao ovlašćeni predlagač, odnosno o kojima će se odlučivati na narednoj sjednici Skupštine, prednje predloženih u okviru programa poreskih reformi „Evropa sad“, obraćamo vam se kao strukovna udruženja samostalnih pravosudnih profesija koji predstavljaju oko 1500 fizičkih lica, koje čine 953 advokata, 55 notara, 31 javnih izvršitelja, 303 sudskih vjestaka i 120 tumača, koja navedene djelatnosti od javnog značaja obavljaju kao samostalnu djelatnost ili povremenu samostalnu djelatnost.

Na internet stranici Ministarstva nijesmo pronašli javni poziv za sprovođenje javne rasprave u predloženim izmjenama seta poreskih zakona, niti izvještaje o sprovedenoj javnoj raspravi. Dakle, zaključujemo da javna rasprava nije ni sprovedena, te da zainteresovana javnost nije bila u mogućnosti da daje inicijative, primjedbe, predloge, sugestije i komentare.

Stoga, smatramo neophodnim da hitno razmotrite primjedbe koje slijede. Spremni smo da svoje znanje i iskustvo podijelimo sa vama u cilju iznalaženja prihvatljivih i opravdanih rješenja.

U vezi sa navedenim, želimo da Vam ukažemo na nekoliko najvažnijih stvari i to:

1. Predloženom **Izmjenom i dopunom Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica** predlažete izmjenu opšte (jedinstvene) poreske stope poreza na dohodak fizičkih lica, sa sadašnjih 9 % na 15 % (na iznos oporezivog dohotka od 12.000,01 €) za ostvareni oporezivi dohodak fizičkih lica od samostalne djelatnosti, odnosno preduzetnika.

Istovremeno, predloženom **izmjenom i dopunom Zakona o porezu na dobit pravnih lica** predlažete izmjenu dosadašnje opšte (jedinstvene) poreske stope poreza na dobit pravnih lica sa sadašnjih 9%, na progresivan način, i to zadržavajući 9 % do 100.000 eura ostvarene dobiti, od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura: 9.000,00 eura + 12% na iznos preko 100.000,01 eura i preko 1.500.000,01 eura: 177.000,00 eura+15% na iznos preko 1.500.000,01 eura.

U smislu oporezivanja ostvarene dobiti, smatramo da bi preduzetnici trebali da budu izjednačeni sa pravnim licima, iako nemaju svojstvo pravnog lica, ali imaju sve druge bitne karakteristike, kao što je obavljanje djelatnosti radi ostvarenja dobiti, istupanje u pravnom prometu, zapošljavanje trećih lica i slično, pri čemu je posebnim zakonima propisano da djelatnost obavljaju kao fizička lica (Zakon o advokaturi, Zakon o notarima, Zakon o javnim izvršiteljima). Dakle, iako sa bitnim karakteristikama pravnog lica, kada je u pitanju organizacija poslovanja, u poreskom smislu taj tretman im nije omogućen.

U brojkama izraženo, u slučaju ostvarenja oporezivog prihoda od 100.000€, preduzetnik treba da plati porez u iznosu od 13.524€ ($((12000-8400,01)*0,09+(100000-12000,01)*0,15)$) tj.13,5%, dok za isti prihod (dobit) pravno lice treba da plati 9000€, dakle preduzetnik plaća 50% više poreza, samo zato što djelatnost obavlja kao fizičko lice, jer mu je tako zakonom propisano!

U konkretnom slučaju ne postoji nikakvo razumno ili objektivno opravdanje za ovako različit poreski tretman poreskih obveznika, pa smatramo da bi, ukoliko predloženi zakon bude usvojen, bio nesaglasan sa Ustavom i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Kada razlika u tretmanu lica koja se nalaze u istoj ili sličnoj situaciji nema nikakvo razumno ili objektivno opravdanje, onda se, po stavovima Evropskog suda za ljudska prava, radi o diskriminaciji, koja je izričito zabranjena i Ustavom Crne Gore.¹

2. **Predlog Zakona o porezu na podizanje gotovog novca sa poslovnih računa** predviđa uvođenje poreza na podizanje gotovine sa računa pravnog lica, odnosno preduzetnika u iznosu od 5 %. Zaradni dohodak preduzetnika, na koji je platio porez predstavlja njegov prihod kojim slobodno može da raspolaže, pa i da isti podigne sa računa. Dakle, imamo primjer dvostrukog oporezivanja ili nametanja poreza na porez. Ni ovdje ne nalazimo opravdanje za dodatno oporezivanje, koje ne postoji kod ostalih fizičkih lica, npr. zaposlenih koji sa računa podižu svoje zaradjene plate. Npr. oporezivanje podizanja gotovine od strane pravnih lica na ime troškova dnevnica za službena putovanja, koja se po pravilu isplaćuju u gotovini, u vidu akontacija, samo će povećati ukupne rashode poslovanja svih subjekata. Pored nominalno niske korporativne stope oporezivanja pravnih lica od 9%, imajući u vidu da najveći broj ostvaruje dobit ispod 100.000€, ovim zakonom uvode se "skriveni" dodatni porezi. Da li će se postići toliko značajni drugi efekti i koji nije poznato, ali se dodatni troškovi svakako uvode!
3. Prema postojećem **Zakonu o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje**, osnovica za plaćanje doprinosa od strane preduzetnika koji ostvare promet do 9000eura, je 60% prosječne mjesečne zarade (shodno propisima ovo je bruto zarada, jer je samo bruto zarada osnovica za obračun poreza i doprinosa). Ako pretpostavimo da je prosječna zarada na istom nivou mjesečnog prometa preduzetnika od 750 eura (9000/12) tada je osnovica za doprinose preduzetnika 450 eura ($750*0,6$), a doprinosi preduzetnika iznose 96,75 eura mjesečno. Predloženim setom zakona predviđa se da zaposleni kod poslodavca, na istu mjesečnu zaradu od 750 eura plati doprinose na 50 eura (700 eura je neoporezivo i ne plaćaju se ni doprinosi na taj iznos, na osnovu člana 3a i član 18a Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje), te će platiti doprinose za zaposlenog u iznosu od 10,75 eura odnosno za sebe skoro 10 puta više nego za svog

¹ Član 8. stav 1.

zaposlenog. Poslodavac preduzetnik je isto kao i njegov zaposleni fizičko lice, pa se jednakost ne uočava, već se "kažnjava" preduzetnik jer se eto usudio da bude preduzetnik i da samostalno zaradjuje, isplaćuje svoje zaposlene i uplaćuje sredstva u budžet.

Iako nije tema ovog dopisa, nalaže nam profesionalna odgovornost da napomenemo, da neto zarada od 450 eura, koju ste dali u svojim projekcijama ne iziskuje plaćanje ni poreza ni doprinosa, jer uvodite neoporezivu zaradu do 700 eura mjesečno, a Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje je propisano (članovi 3a i 18a, pa i člana 9 stav 1 alineja 1) da je osnovica za plaćanje doprinosa zarada na koju se plaćaju i **porezi**. Dakle, nema poreza nema ni doprinosa! Još manje ih ima na neto zaradu od 450 eura, pa nije jasno kako ste izračunali opterećenje dažbinama od 115 eura na neto zaradu od 450 eura. Do navedene cifre doprinosa došli ste tako što ste pretpostavili da se na ovaj iznos zarade isti plaćaju, ali sa tom računicom nijesu uskladjeni predlozi izmjena zakona.

Koncept bruto obračunske vrijednosti koeficijenta, koji se koristi za obračun zarada, predloženim izmjenama seta zakona postaje neodrživ, jer to je kategorija koja u sebi sadrži poreze i doprinose, što više neće postojati kod zarada ispod 700 eura neto, kao što je objašnjeno. Ukazujemo na još niz problema, koji nastaju usljed predloženih rešenja, a to su: kako odrediti osnovicu za buduće penzije svim sada zaposlenim koji budu primali "neoporezive" zarade, tj. ispod 700 eura mjesečno, kako će se utvrđivati prosječna bruto zarada na nivou države, ako jedni primaju neto zarade, a drugi bruto; da li je osnovica za plaćanje doprinosa bruto ili neto; šta će biti kategorija "prosječne zarade", bruto ili neto i ako je "bruto" kako istu izračunati i slično. Sva ova pitanja zahtijevaju vrijeme, koje smo spremni da uložimo kako bismo dobili kvalitetne akte.

Dakle, kod predloženih izmjena seta zakona, kojima se uvodi neoporezivi dohodak od 700 eura mjesečno, a doprinosi se takodje ne plaćaju do tog iznosa, osnovica za preduzetnike ne može ostati vezana za "prosječnu zaradu" koja je kategorija koja je bila **bruto i u potpunosti oporeziva** (od 2010. godine ne postoji neoporezivi iznos zarade i bruto obračunska vrijednost je utvrđena u bruto iznosu). Fizička lica - preduzetnici bi trebali da budu oslobođeni i doprinosa isto kao i poreza, jednako kao i fizička lica zaposleni, do istog ili čak većeg iznosa, radi stimulisanja preduzetništva, a na veće iznose da plaćaju doprinose jednako kao i druga fizička lica, ni manje a ni više, osim ako tako ne žele!

Budući da poreski propisi Crne Gore počivaju na principu samooporezivanja, smanjenjem postojećih poreskih opterećenja preduzetnika, država i poreski obveznici bi imali više koristi nego što su imali do sada primjenom mjera poput otpisa kamate na poreski dug ili reprograma poreskih dugovanja. Širi obuhvat obveznika i manje stope dovode do efikasnije naplate, a ne i obratno.

Predlažemo da se ukine akontativno plaćanje poreza za fizička lica - preduzetnike, jer oni treba da budu izjednačeni sa pravnim licima za koja je ta obaveza već odavno ukinuta. Ne postoji nikakvo opravdanje za beskamatno kreditiranje budžeta od strane preduzetnika na način što akontaciju plaćaju prema prihodima iz prethodne godine, a ostvarenje tekućeg prihoda je krajnje neizvjesno. Takođe, tu je važno i navesti aktuelno rješenje iz Zakona o finansiranju lokalne samouprave, u kojem ne postoji obaveza plaćanja **prireza na porez na dobit pravnih lica**, a kako je država ranije ukinula takvu obavezu za pravna lica sa obrazloženjem zakonodavca da „ista predstavlja biznis barijeru za poslovanje pravnih lica“. Tek u slučaju preduzetnika, pri postojećim poreskim opterećenjima, postoje biznis barijere. Stoga, nema nikakvog opravdanja, ni poreskog, a ni sa aspekta unapređenja biznis ambijenta, štiti pravna lica koja nesumnjivo ostvaruju veći prihod u odnosu na fizička lica koja obavljaju samostalnu djelatnost, a koja su dužna da plate i prirez na porez.

3. Za obavljanje povremenih samostalnih djelatnosti predloženo je uvođenje poreske stope od 15%, pri čemu iznos prihoda nije relevantan. Ovo je jedina kategorija kod koje se primjenjuje takvo rješenje. Posebno je upitno ovakvo rješenje u profesijama gdje je zakonom utvrđen iznos bruto nadoknade, kao što su vještaci (Zakon o sudskim vještacima) što nije slučaj kod zarada, gdje se bruto obračunska vrijednost utvrđuje posebnom odlukom, a ne zakonom, te se mijenja zavisno od troškova koje treba nadomjestiti ili zarada koje se žele isplatiti. Dakle, sat rada sudskog vještaka u bruto iznosu je 11€, pri čemu mu se isplaćuje 10,20 eura (11porez – prirez), dok će ubuduće biti isplaćeno 9,60€. Shvatili smo da promovirate uvećanje standarda, dok ovdje imamo uvećanje poreza sa 0,80 na 1,37, odnosno za 67%. Postavlja se pitanje, po kojim stopama će se isplatiti porez na naknade za vještačenja uradjena u prethodnom periodu, a koja nijesu isplaćena do dana stupanja na snagu izmjena zakona o porezu na dohodak. Rokovi plaćanja naknada za vještačenje nijesu regulisani, budući da nije donijet o tome podzakonski akt, shodno Zakonu o sudskim vještacima, te vještaci imaju puno nenaplaćenih vještačenja iz prethodnog perioda i tekuće godine. Tako će se desiti da nakon stupanja na snagu zakona, vještacima se odbije 67% veći porez od onog koji je važio u vrijeme kad su nalaz uradili, što nema ni u jednoj drugoj kategoriji, već se izmjenama zakona zahtijeva da se porezi i doprinosi plate prema propisima koji su važili u periodu za koji se plaćaju.

Poslove sudskih vještaka i tumača rade za to kvalifikovani stručnjaci, kojima posao nije garantovan niti tržišan već zavisi od poziva suda ili drugog organa, te oni ove poslove obavljaju kao povremene poslove, a ne kao jedinu i osnovnu djelatnost, radeći te poslove kao dodatno zanimanje. Sa ekonomske tačke gledišta, to su u najvećem broju slučajeva ljudi koji imaju niže zarade i radeći dodatne poslove zaradjuju za život. Predloženim zakonskim rešenjima, u njihovom slučaju nije bitno koliko su mjesečno ostvarili i da li su dosegli do 700eura neto, zajedno sa drugim primanjima ako ih imaju, već se za njih

direktno primjenjuje stopa od 15% i to bez obzira da li im se i koliko duguje od sudova i drugih organa za prethodni period, godinu ili duže. Predlažemo da se povećanje stope na ovu kategoriju fizičkih lica odloži dok se ne donese propis kojim će se utvrditi rokovi za plaćanje njihovih usluga, kao što je utvrđeno zakonom u slučaju pravnih lica (rok 30 dana ili se podnosi zahtjev Upravi prihoda da se naplati potraživanje) kako bi se izbjeglo da na zaradjeni novac iz prethodnog perioda plate veći porez, odnosno umanji im se i tako ostvareni prihod.

Pozivamo vas da razmotrite navedene primjedbe naših udruženja i članova i predložite usaglašavanje relevantnih zakonskih normi na način da ne budu diskriminatorne, kako među različitim kategorijama fizičkih lica, tako i fizičkih lica u odnosu na pravna lica.

U nadi da ćete uvažiti naše sugestije, srdačno vas pozdravljamo.

U Podgorici, 10.12.2021. godine

Advokatska komora Crne Gore,
Predsjednik

Notarska komora Crne Gore,
Predsjednik

Komora javnih izvršitelja Crne Gore,
Predsjednik

Udruženja sudskih vještaka Crne Gore,
Predsjednik

Crnogorsko udruženje tumača,
Predsjednik

